

Bořeň – Most – Mšecké Žehrovice

Bořeň

je skalnatý vrch, který se nachází jižně od Bíliny v Českém středohoří. Vypíná se vysoko nad údolím řeky Bíliny, ve spodní části je částečně zarostlý lesem. Vrchol se nachází ve výšce 539 metrů.

Znělcový (fonolitový) suk vznikl neovulkanickou činností ve třetihorách. Do podoby skalního suku byl vypreparován procesy mrazového zvětrávání a erozí.

Národní přírodní rezervace zde byla vyhlášena roku 1977. Rozloha chráněného území činila 23 ha. K roku 2013 došlo k jeho rozšíření na 65 ha. Rezervací vede naučná stezka z Bíliny až na vrchol, odkud se otevírá kruhový rozhled na všechny strany. Na skalnatých svazích roste řada chráněných rostlin a sídlí zde chráněný výr velký. Bylo zde zjištěno kromě běžných druhů ptáků také 22

zvláště chráněných. Také se tu vyskytuje ropucha zelená a užovka hladká.

Z horolezeckého hlediska je Bořeň jednou z nejvýznamnějších nepískovcových oblastí v České republice. Znělcová skála je pevná a nabízí rozmanité možnosti stěnového, spárového i komínového lezení. V současnosti zde existuje přibližně čtyři sta cest všech obtížností.

Most

má 67 tisíc obyvatel a je městem ojedinělého osudu. Najdete v něm řadu zajímavostí, například autodrom, hipodrom, aerodrom, přesunutý kostel Nanebevzetí P. Marie, který se dostal až Guinnessovy knihy rekordů, nebo „hrad“ Hněvín s dílnou proslulého alchymisty Kelleyho. Most je druhým největším městem Ústeckého kraje.

První zmínka o Mostě (německy Brück) je uvedena v Kosmově kronice ve vyprávění o střetu knížete Břetislava s císařem Jindřichem III. v roce 1040 na místě zvaném Gnevin pont.

Až do roku 1228 ovládal osadu Most rod Hrabšiců. V r. 1238 již byla majetkem Přemyslovců.

Po vlně ničivých požárů mezi lety 1455 a 1515 došlo k přestavbě a modernizaci městského centra.

Během třicetileté války bylo město i hrad Hněvín dobyt Švédy. V 18. stol. byly v okolí města obrovské zásoby uhlí a začalo jeho dobývání.

Od roku 1850 byl Most sídlem krajského soudu. Roku 1870 byla do města přivedena železnice, návazně byly ve městě postaveny cukrovar, porcelánka, ocelárna, pivovar a městské muzeum. V roce 1895 bylo město zasaženo přírodní katastrofou – tekutými písky. Pod zem se propadlo několik domů i s jejich obyvateli. Roku 1901 byla zprovozněna elektrická pouliční dráha, která spojila město Most s Kopisty, Litvínovem a Janovem. Roku 1911 bylo otevřeno městské divadlo. Mezi lety 1911 a 1913 byla postavena přehrada na Křížatkách, která zajistila Mostu dostatek pitné vody.

Podle sčítání lidu v roce 1921 žilo ve městě 27 239 obyvatel, z nichž se 62 %) hlásilo k německé národnosti a 32 % k československé národnosti. Po Mnichovu se stal Most součástí velkoněmecké Říše. Na konci války bylo město poničeno nálety amerických bombardérů při jejich nepřesných útocích na rafinerii v Záluží u Litvínova. Osvobozeno bylo 8. května. Po válce byla většina původních obyvatel vysídlena.

V letech 1954 – 1965 se těžba uhlí zpět násobila na hodnotu 50 miliónů tun uhlí za rok. Na počátku 60. let začala výstavba sídlišť. V březnu 1964 rozhodla vláda o likvidaci starého města nad ložisky uhlí. Jeho demolice, spolu se současnou výstavbou nového města, probíhala v letech 1965–1987.

Romská problematika se začala řešit po roce 1969, kdy bylo nutné přemístit ze starého města přes 1000 osob. Na okraji města vzniklo sídliště Chanov s celkovou kapacitou 400 bytů. Nově postavené objekty byly ale obyvateli neustále devastovány, jedna budova musela být dokonce stržena. Proto se po čase rozhodlo o postupném rozptylování romských rodin.

V roce 1965 bylo rozhodnuto o záchraně a přesunu děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie po umělé dráze. Plány byly dokončeny v roce 1967. K vlastnímu přesunu došlo v r. 1975.

V sedmdesátých a osmdesátých letech byly ve městě postaveny a zprovozněny objekty jako např. železniční stanice, sportovní hala, kulturní dům s planetáriem, divadlo, knihovna, kino a fotbalový stadion. V r. 1975 byla také zprovozněna nově vybudovaná nemocnice, známá ze seriálu Nemocnice na kraji města. A v roce 1983 byl otevřen hotel Murom (dnes Cascade), ve kterém jsem v 90. letech v rámci mých podnikatelských aktivit několikrát přebýval.

V současné době mají občané města k dispozici kompletně ekologickou hromadnou dopravu.

Jezero Most

se nachází v severní části města Most. V místech, kde původně stávalo historické město Most. To bylo ve druhé polovině dvacátého století kvůli zásobám uhlí nacházejících se pod městem zbouráno. V hnědouhelném dolu Ležáky se těžilo až do konce 90. let. Vytěžená jáma byla v novém tisíciletí zaplavena vodou. Nyní je vodní plocha lákadlem pro návštěvníky z okolí i z daleka, a to v jakoukoli roční dobu.

Rozloha jezera činí 309 ha, maximální hloubka je 71 metrů.

(Z internetu: Upozorňujeme návštěvníky jezera Most, že po skončení Olympijského festivalu začnou v pondělí 12. 8. práce na úpravě obvodové komunikace jezera Most. Tato akce bude trvat do 15. 10. 2024. Stavba bude probíhat po etapách, dbejte proto pokynů a značek.)

Pozdně gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie

byl vystavěn po požáru města v roce 1515 podle plánů Rejtova žáka Jakuba Heilmanna na místě raně gotické baziliky. Stavba nového chrámu, zasvěceného Panně Marii, byla zahájena roku 1517 a trvala až do začátku 17. století. Jedná se o velké halové trojlodí s obvodovými kaplemi. Ochoz je zdobený polychromovanými renesančními reliéfy s biblickými výjevy. Ze staršího kostela se dodnes dochovala pouze krypta.

Ve 2. čtvrtině 18. století byl východní chór uzavřen monumentálním hlavním oltářem, doplněným v 70. letech nadživotními sochami tyrolského sochaře Bartoloměje Edera a obrazy jezuitského malíře Josefa Kramolína. Protiváhou oltáře se staly velké varhany v západní části kostela. Původní projekt stavitelů kostela postupně měnili v duchu nových názorů, až se v konečné symbióze uplatnilo pozdně gotické i renesanční cítění nejen monumentální architektury, ale i jejího detailu.

Při likvidaci starého města Mostu z důvodu těžby uhlí byl kostel přesunut v roce 1975 do blízkosti barokního špitálu s gotickým kostelem sv. Ducha. Stěhování kostela začalo 30. září 1975 a trvalo do 27. října, transport trval plných 646 hodin. Kostel byl posunován na čtyřech kolejích, zezadu byl tlačěn a zepředu brzděn hydraulickými válci. Vodováhy a elektronická čidla sledovala veškeré pohyby a výškové odchylky kostela při cestě po nerovném terénu. Nakonec kostel zdolal cestu dlouhou 841,1 metrů průměrnou rychlostí 2,16 centimetrů za minutu. Na novém místě byl pak posazen na nové základy a probíhaly v něm i jeho okolí restaurátorské práce. Přesun kostela je zapsán do zlaté knihy Guinnessových rekordů tisíciletí jako nejtěžší předmět přepravovaný po kolejích, protože jeho celková váha činila 12 tisíc tun.

Hněvín – mimo trasu zájezdu

Na vrcholu kopce Hněvín stával kdysi hrad. První zmínka o něm pochází z roku 1248. Během třicetileté války byl dobyt Švédy. Po jejím skončení byl v roce 1651 zbourán a materiál byl použit na opravu poničeného města.

V roce 1889 zde byla postavena dřevěná vyhlídková věž po vzoru Eiffelovy věže v Paříži. Poté, co ji o rok později strhl silný vítr, zde byla v roce 1900 postavena věž kamenná. V jejím těsném sousedství byla v roce 1906 vystavěna restaurace v gotizujícím stylu. V současnosti slouží jako hotel s restaurací.

Kromě výhledu z věže nebo návštěvy hvězdárny zde na vás čeká i zážitková expozice o životě alchymisty Edwarda Kelleyho.

Poznámka návštěvníka Hněvína: Krásný výhled na město Most a panoráma Českého středohoří. Parkoviště skvělé, ale ta úzká silnice! Vyhýbali jsme se protijedoucímu autu a je to na milimetry. Restaurace stále zavřená, avizované otevření má být 31.8.2024, ale ani tomuto datu moc nevěřím.

Buk u Mšeckých Žehrovic

roste poblíž u NS Novostrašecko. Jeho stáří se odhaduje na 350 let.

(o 2,5 km dál jižním směrem míjí NS kultovní místo keltských Bójů, na kterém byla nalezena opuková hlava keltského druida. K vidění je v Národním muzeu.)

